

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sn. İbrahim Yumaklı tarafından cevaplandırılmasını arz ederim. 27.02.2024

İbrahim Yumaklı
Rize Milletvekili

Rize’de monokültür tarım ürünü olan ve halkın tek geçim kaynağı durumundaki çay üretiminde son üç yıldır düzenli olarak rekolte düşüşü görülmektedir. Önceki yıllarda 1.500.000 ton dolayında gerçekleşen yaş çay üretimi 2021 yılında 1.456.000 tona, 2022’de 1.269.000 tona düşmüştür. 2023 yılında ise resmi açıklama olmasa da 1.250.000 ton civarına gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Yaş çay üretimindeki rekolte düşüklüğü, üreticiye ödenen paranın azalması, bölge ekonomisinin kaybı ve halkın refah seviyesinin düşmesi demektir.

Yaş çay üretimindeki rekolte düşmesinin temel nedeni, son yıllarda gübre fiyatlarındaki normal olmayan fiyat artışıdır. Gübre fiyatlarındaki fahiş fiyat artışı; uygun olmayan gübre kullanılması, çaylık alanların yeterince gübrenmemesi ya da olması gerekenden çok daha az gübre kullanılması sonucunu doğurmaktadır. Çaylıkların yeterince gübrenmemesi nedeniyle 2023 yılında yaklaşık 250 bin ton ürün kaybı meydana gelmiştir. 30 Kuruş destekleme ile birlikte 1 kg yaş çay fiyatı 11,30 TL’dir. Bölgenin ekonomik kaybı 2023 yılında $250.000.000 \times 11,30 = 2.825.000.000$ TL (2 milyar 825 milyon TL)’dir.

Bölge insanının tek geçim kaynağı durumundaki çay üretimi, gübredeki aşırı fiyatlanma nedeniyle tehdit altındadır. Çayda uygulanan desteklemeler de yetersizdir. Çayda gübre desteği dekara 21 TL gibi komik bir rakamdır. Gübre fiyatına göre destek oranı sadece %1,4’tür. Şu günlerde 2024 yılı yaş çay sezonuna hazırlanan, bahçe bakımı yapan ve gübre almak isteyen üreticiler, gübre fiyatlarının daha da yükseldiğini, geçen yıl 11 bin 500 TL olan “25.5.10” çay gübresinin tonunun 15-17 bin TL seviyesine yükseldiğini, bu şartlarda çaylıkları gübreleyemeyeceklerini ifade etmektedirler.

Bu çerçeveden;

1. Yaş çaydaki rekolte düşüşünü önlemek için hangi tedbirleri aldınız/almaktasınız?
2. Rekolte düşüşünden kaynaklı olan üreticilerin gelir kaybını telafi edici ne gibi çalışmalar yaptınız?
3. Çay üretiminde kullanılan gübrenin fiyatı niçin kontrol edilememektedir?
4. Devlet niçin çiftçiye gerçek anlamda destek olmamaktadır? Dekara 100 kg kullanılan gübre için verilen 21 TL desteğin (Gübre fiyatının %1,4'ü) yeterli olduğunu mu düşünmektesiniz?
5. Bakanlık olarak gübre konusunda üreticiye %50 gibi gerçek bir destek vermek, planlarınız arasında bulunmakta mıdır?